

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työntekijäin eläkelain 11 ja 18 §:n sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työntekijäin eläkelain vapaaehtoisia lisäetuja koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi erikseen määräykset vanhuuseläkkeen määrän laskemisesta niissä tapauksissa, joissa työntekijän viimeisen työsuhteen ehtoihin liittyy lisäetujärjestely joko alennettu eläkeikä tai määrällinen lisäetu taikka molemmat ja eläke alkaa muusta ajankohdasta kuin eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Van-

huuseläkkeen määrää alennettaisiin tai korotettaisiin alkamisajasta riippuen vakuutusmatemaattisia periaatteita soveltaen siten, että alennus vastaisi ennen eläkeikää maksettavaksi tulevaa eläkettä ja korotus säästynyttä eläkettä. Muutokset koskisivat myös maatalousyrittäjien ja yrittäjien eläkejärjestelmiä viittaussäännösten kautta.

Lakiehdotukset on tarkoitus saattaa voimaan siten, että muutoksia voitaisiin soveltaa vuoden 1986 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Työntekijäin eläkelain (395/61, jäljempänä TEL) vähimmäisehtojen mukainen peruseläketurva ei vielä tässä vaiheessa tuota lakia säädettyä tavoitteeksi asetettua 60 prosentin omaa eläkettä eikä vastaavaa perhe-eläkettä. Muun muassa tämän tavoitetasen saavuttamiseksi työnantaja voi täydentää työntekijöidensä eläketurvaa vapaaehtoisesti siitä, mihin laki hänet velvoittaa. TEL:n 11 §:n mukaan työnantajan järjestämät lisäetujärjestelyt voidaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämillä ehdoilla rekisteröidä eläketurvakeskuksessa, jolloin niiden osalta noudatetaan soveltuvin osin TEL:n säännöksiä. Niitä koskee muun muassa TEL-indeksi ja eläkeoikeuden jatkuvuusperiaate eli työsuhteen päättyessä työntekijän siihen mennessä saavuttama eläkeoikeus säilyy ja eläke lankeaa maksettavaksi eläketapahuman yhteydessä. Rekisteröityjen lisäetujärjest-

lyjen piiriin kuuluu nykyisin noin 2 prosenttia vakuutetuista.

Lisäetujärjestelyt sisältävät yksityiskohdissaan monia vaihtoehtoja. Yleisimmin TEL:n mukaista peruseläketurvaa on täydennetty lisäeläkkeellä siten, että täysi kokonaiseläke on 60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Vastaavasti myös perhe-eläkettä voidaan täydentää lisäeläkkeellä ja sen saamisen ehtoja voidaan laajentaa. TEL:n mukaisen perus- ja lisäeläkevakuutuksen vanhuuseläkeiksi voidaan myös valita 65 vuoden ikää alempi eläkeikä.

Vastaavasti myös maatalousyrittäjien eläkelain (467/69, jäljempänä MYEL) 11 §:n ja yrittäjien eläkelain (468/69, jäljempänä YEL) 11 §:n mukaan yrittäjällä on mahdollisuus sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin ja maksuin järjestää itselleen ja omaisilleen mainittujen lakien mukaista peruseläketurvaa parempi eläketurva. Kysymyksen tulevat samoin kuin TEL:n mukaan eläkeiän alentaminen ja eläke-edun määrällinen korottaminen. Sen sijaan lyhytaikai-

sisä työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) ja eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/85) piiriin kuuluville työntekijöille ei tällaisia rekisteröityjä lisäetuja voida nykyisten säännösten mukaan järjestää.

Työntekijällä oli jo ennen joustavan eläkeikäjärjestelyn voimaantuloa mahdollisuus eläkeiän täytettyään lykätä vanhuuseläkkeelle siirtymistään, jolloin eläkettä korotettiin lykkäysajalta säästynyttä eläkettä vastaavasti soveltaen vakuutusmatemaattisia periaatteita sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisesti. Joustavaa eläkeikäjärjestelyä koskevien lainmuutosten (666—673/85) yhteydessä TEL:n 5 §:ään sisällytettiin tarkat säännökset eläkkeeseen tulevan lykkäyskorotuksen ja siitä tehtävän varhennusvähennyksen laskemisesta. Samalla lähdettiin siitä, ettei asiasta enää tarvitsisi erikseen antaa määräyksiä, joten tätä koskeva säännös poistettiin.

Nyt voimassa olevat eläkkeen lykkäyskorotusta ja varhennusvähennystä koskevat TEL:n 5 §:n säännökset eivät kuitenkaan sellaisenaan ole sovellettavissa tapauksiin, joissa työntekijän viimeisen työsuhteen ehtoihin liittyy joko alennettu eläkeikä tai määrällinen lisäetu taikka molemmat. Työntekijän lykätessä vanhuuseläkkeelle siirtymistään täytettyään vakuutussopimuksessa sovitun alennetun eläkeiän, eläkettä ei nykyisten säännösten mukaan voida korottaa ajalta, joka kohdistuu aikaan ennen 65 vuoden iän täyttämistä. Määrällisen lisäedun lykkäyskorotuksen tai varhennusvähennyksen laskemiseen säännökset eivät tule sovellettaviksi sen vuoksi, että ne koskevat ainoastaan peruseläkettä.

Tämän johdosta TEL:n 11 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö antaisi erikseen tarvittavat määräykset vanhuuseläkkeen laskemisesta niissä lisäetutapauksissa, joissa vanhuuseläke alkaa muusta ajankohdasta kuin 65 vuoden iän tai sovitun alennetun eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Vanhuuseläkkeen määrää muutettaisiin eläkkeen alkamisajasta riippuen laskemalla määrä vakuutusmatemaattisia periaat-

teita noudattaen. Tämä merkitsisi, että alennetun eläkeiän liittyessä työsuhteen ehtoihin eläkkeeseen tuleva lykkäyskorotus laskettaisiin vakuutusmatemaattisia kertoimia soveltaen siten, että korotus vastaisi lykkäysajalta säästynyttä eläkettä. Työntekijän täytettyä 65 vuotta lykkäyskorotus laskettaisiin sitä seuraavan kuukauden alusta TEL:n 5 §:n 3 momentin mukaisesti eli samalla tavoin kuin vähimmäisehtojen mukaisen eläkkeen lykkäyskorotus. Määrällisen lisäedun osalta korotus laskettaisiin vakuutusmatemaattisesti siten, ettei eläkkeen pääoma-arvo lykkäyksen johdosta muutu. Työntekijän siirtyessä varhennetulle vanhuuseläkkeelle varhennusvähennys määrällisen lisäedun osalta laskettaisiin vastaavasti siten, ettei eläkkeelle siirtymishetkeen mennessä ansaitun eläkkeen pääoma-arvo muutu. TEL:n 18 §:n muutos on tekninen.

Vastaavat muutokset ehdotetaan toteutettaviksi yrittäjäeläkejärjestelmien osalta MYEL:n 19 §:ään ja YEL:n 17 §:ään sisältyvien viittaussäännösten kautta.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuista muutoksista ei aiheudu lisäkustannuksia valtiolle. Rekisteröityjen lisäetujen osalta eläkkeeseen tehtävä korotus tai vähennys määriteltäisiin siten, ettei eläkejärjestelmille aiheudu säästöä eikä lisäkustannuksia. Eläkkeeseen tuleva lykkäyskorotus vastaisi lykkäysajalta säästynyttä eläkettä ja vähennys ennen eläkeikää nostettuja eläke-eriä.

3. Voimaantulo

Muutokset ehdotetaan tulemaan voimaan heti sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset. Tarkoituksena on, että muutoksia sovellettaisiin kuitenkin vuoden 1986 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työntekijäin eläkelain 11 ja 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 11 §:n 3 momentti ja 18 §:n 1 momentti, sekä

lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1982 annetulla lailla (1059/82), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

11 §

Jos työnantaja on 1 momentin mukaisesti järjestänyt työntekijöilleen tämän lain vähimmäisehtoja paremman eläketurvan ja vanhuuseläke alkaa muusta ajankohdasta kuin eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, eläkkeen määrää muutetaan alkamisajasta riippuen lasemalla määrä vakuutusmatemaattisia periaatteita noudattaen siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

Työnantajalla on oikeus pidättää työntekijänsä palkasta tältä 3 momentin mukaan perittävä vakuutusmaksu. Työnantaja on eläkelaitokselle vastuussa pidättämistään määristä.

18 §

Jos työnantaja tai eläkelaitos antaa tämän lain mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun tai eläkkeistä aiheutuvien kulujen jakamiseen vaikuttavan tiedon väärin tai kieltäytyy tietoja antamasta tahi vilpillisesti pidättää väärin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksun, rangaistakoon sakolla, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1986, kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1986 lukien.

2.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (668/85), näin kuuluvaksi:

19 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvien osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 3 ja 4 momentissa, 4 ja 4 b—4 e §:ssä, 5 §:n 2—5 momentissa, 5 b, 7 a ja 7 c—9 a §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 13, 14, 16—21 a ja 22 §:ssä sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa

olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1986, kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1986 lukien.

3.

Laki**yrittäjien eläkelain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (669/85), näin kuuluvaksi:

17 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 4 ja 4 b—4 e §:ssä, 5 §:n 2—5 momentissa, 5 b, 7 a ja 7 c—10 §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12

§:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 13, 14, 16—21 a ja 22 §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1986, kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1986 lukien.

Helsingissä 21 päivänä maaliskuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Matti Puhakka*

1.

Laki

työntekijäin eläkelain 11 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 11 §:n 3 momentti ja 18 §:n 1 momentti, sekä

lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1982 annetulla lailla (1059/82), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

11 §

Työnantajalla on oikeus pidättää työntekijänsä palkasta tältä 2 momentin mukaan perittävä vakuutusmaksu. Työnantaja on eläkelaitokselle vastuussa pidättämistään määrästä.

Rangaistusmääräyksiä

18 §

Jos työnantaja tai eläkelaitos antaa tämän lain mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun tai eläkkeistä aiheutuvien kulujen jakamiseen vaikuttavan tiedon väärin tai kieltäytyy tietoja antamasta tai vilpillisesti pidättää väärin 11 §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksun, rangaistakoon sakolla, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Jos työnantaja on 1 momentin mukaisesti järjestänyt työntekijöilleen tämän lain vähimmäisehtoja paremman eläketurvan ja vanhuuseläke alkaa muusta ajankohdasta kuin eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, eläkkeen määrää muutetaan alkamisajasta riippuen laske-malla määrä vakuutusmatemaattisia periaatteita noudattaen siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö määrää.

Työnantajalla on oikeus pidättää työntekijänsä palkasta tältä 3 momentin mukaan perittävä vakuutusmaksu. Työnantaja on eläkelaitokselle vastuussa pidättämistään määrästä.

Rangaistusmääräyksiä

18 §

Jos työnantaja tai eläkelaitos antaa tämän lain mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun tai eläkkeistä aiheutuvien kulujen jakamiseen vaikuttavan tiedon väärin tai kieltäytyy tietoja antamasta tai vilpillisesti pidättää väärin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksun, rangaistakoon sakolla, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1986, kuitenkin siten, että sitä sovelletaan
1 päivästä tammikuuta 1986 lukien.*

2.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (668/85), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

19 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvien osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 3 ja 4 momentissa, 4 ja 4 b—4 e §:ssä, 5 §:n 2—5 momentissa, 5 b, 7 a ja 7 c—9 a §:ssä, 11 §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 13 ja 14 §:ssä, 16—21 a ja 22 §:ssä sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentissa on säädetty.

19 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvien osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 3 ja 4 momentissa, 4 ja 4 b—4 e §:ssä, 5 §:n 2—5 momentissa, 5 b, 7 a ja 7 c—9 a §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 13, 14, 16—21 a ja 22 §:ssä sekä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 10 §:n 3 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1986, kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1986 lukien.

3.

Laki

yrittäjien eläkelain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (669/85), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvien osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 4 ja 4 b—4 e §:ssä, 5 §:n 2—5 momentissa, 5 b, 7 a ja 7 c—10 §:ssä, 11 §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa, 13 ja 14 §:ssä sekä 16—21 a ja 22 §:ssä on säädetty.

17 §

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvien osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 3 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 4 ja 4 b—4 e §:ssä, 5 §:n 2—5 momentissa, 5 b, 7 a ja 7 c—10 §:ssä, 11 §:n 1 ja 2 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 13, 14, 16—21 a ja 22 §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1986, kuitenkin siten, että sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1986 lukien.